

Intressant dokumentsamling av »gyniatriska» eponymer

Harold Speert. **Obstetric and gynecologic milestones illustrated.** 687 sidor. New York, London: Parthenon Publishing Group, 1996. ISBN 1-85070-698-0.

Recensent: Agneta Bergqvist, docent och överläkare, kvinnokliniken, Hudinge sjukhus, Stockholm.

Den första upplagan av »Obstetric and gynecologic milestones illustrated» av Harold Speert kom ut 1958. En imponerande utvidgad upplaga om »gyniatriska» (författarens konstruktion) eponymer kom 1996, då författaren var 81 år, och måste betraktas som ett av Harold Speerts livsverk. Han har mycket systematiskt samlat originalmaterial, inte bara av de mest namnkunniga inom området, utan även om dem som personer.

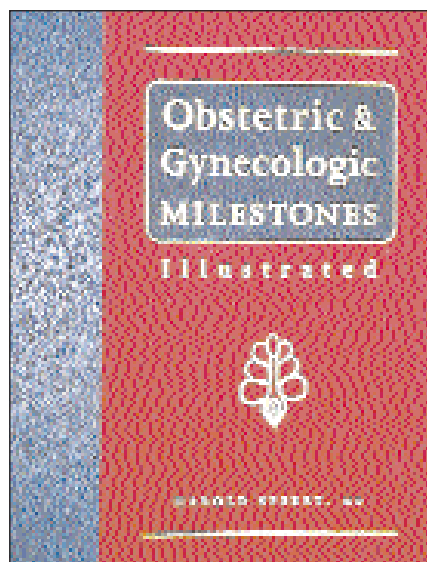
I förordet berättar han bl a hur han, under sökandet efter uppgifter om Fritz Brenner fann att denne man, liksom hans kolleger, fortfarande efter ett halvt sekel var helt ovetande om att det var han som fått ge sitt namn till Brenner-tumörer.

Den stora volymen på 687 sidor kan vid första anblicken te sig tung och ogenomtränglig, men så snart man öppnar pärnarna finner man ett rikt bildmaterial och mycket generösa avtryck av originalskrifter. Så inleds boken t ex med en kopia av William Hunters bok »The anatomy of the human gravid uterus exhibited in figures» och längre fram i boken finns Hirschmans och Adlers detaljerade beskrivning av endometriets cykliska histologi grundad på material från 58 kvinnor.

Många andra originalillustrationer finns avbildade, och det är verkligen förlaget förlåtet att bilderna ibland är litet otydliga.

Flera svenskar saknas

Ett svenskt namn finns med, Anders Adolf Retzius, född i Lund 1796. Han finns omnämnd för sin beskrivning av

det previsikala rummet, men presentationen avslutas med att han mest är ihågkommen som antropolog genom att han 1842 introducerade den nya vetenskapen kranimetri.

Man hade gärna sett något mer svenskt namn i denna digra volym. Exempelvis finns idégivarna till ett stort antal förlossningstänger med såsom Smellie, Simpson, Tarnier och Piper. Naegler finns med, dock nämns inte hans tångvariant utan hans bäckenbeskrivningar. Vi hade ju gärna sett att Malmström med sin sugklocka fick sälla sig till raden av prominenser. Möjligen beror avsaknaden på att vakuumentextraktion med sugklocka inte blivit lika etablerad i USA som tången. Normannen Christian Kielland finns dock med.

Ännu mer anmärkningsvärt får man nog betrakta avsaknaden av Gemzell och hans införande av follikelstimulering vid infertilitet. Över huvud taget ägnas den endokrina delen av ämnet endast ett fåtal sidor avslutningsvis.

Rekommenderas för klinikbiblioteken

Medan anatomiska upptäckter huvudsakligen skedde före 1900-talet så publicerades flertalet banbrytande metodologiska upptäckter under 1900-talet.

Den aktuella volymen har sin begränsning i en mycket markant anglosaxisk tyngdpunktsförskjutning. Detta förringar dock inte värdet av publikationen i sig, som är en mycket intressant dokumentsamling och som kan rekommenderas till varje klinikbibliotek. •

Lättläst och aktuellt om miljö- och arbetsmedicin

Herman Austrup, Jens Peter Bonde, Kurt Rasmussen, Torben Sigsgaard, red. **Miljø- og arbejdsmedicin.** 434 sidor. Köpenhamn–Århus–Odense: FADLs Forlag, 1998. Pris 438.50 dkr. ISBN 87-7749-216-1.

Recensent: Birgitta Kolmodin-Hedman, professor, yrkesmedicinska avdelningen för folkhälsovetenskap, Karolinska institutet, Stockholm.

Boken, som har olika författare, är indelad i fem huvudområden. Riskfördelning och toxikologi (täckande områdena genetik, reproduktion, allmäntoxikologi och inhalationstoxikologi) beskrivs.

Avsnittet om miljöpåverkan täcker vanliga miljömedicinska områden som luftföroreningar, avfallshantering, strålning, inverkan på vatten och livsmedel samt inomhusklimat.

Arbets- och miljöbetingade sjukdomar utgår ofta från organbeskrivningar, t ex arbetsrelaterade lungsjukdomar, hudsjukdomar och neurologiska sjukdomar. På grund av specialintresse från en av medarbetarna har reproduktionsrubbnings fått ett eget kapitel.

Olyckor och livstidsfaktorer behandlas liksom prevention i de sista avsnitten. Appendix II ger en kortfattad beskrivning av enskilda ämnens toxicitet, och i Appendix III ges märkningsföreskrifter. Litteraturreferenserna är generellt korta.

Boken är lättläst och sammanfattar aktuella områden i ett skandinaviskt perspektiv. För specialister på området ger den dock inga nyheter jämfört med t ex engelskspråkiga handböcker av större omfattning. Som uppslagsbok för i ämnet ej bevandrade är den dock utmärkt, men som kursbok för vårt ämne, yrkes- och miljömedicin, är den kanhända något för dyr.

Initiativet att på ett nordiskt språk ge ut en bok inom så aktuella områden som sjuka hus, effekter av föroreningar från trafiken, miljömedicinska risker, med Hallandsåsen som svenskt exempel, och luftvägssjukdomar inkluderande allergier och rörelseorganens arbetsrelaterade sjukdomar är tacknämligt. •